

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА
Детство, юношество и социална среда

ПСИХОЛОГИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Том 22, Книжка 1, юни 2019, 41-55

ISSN 1311-4700 (Print); ISSN 2367-9174 (Online)

<http://journalofpsychology.org>; e-mail: psy_research@abv.bg

**ВЛИЯНИЕ НА СОЦИАЛНАТА СРЕДА
ВЪРХУ ПСИХО-СОМАТИЧНОТО И
ПСИХИЧНО ЗДРАВЕ В ЮНОШЕСКА ВЪЗРАСТ**

Евелина БОГДАНОВА, Богдана АЛЕКСАНДРОВА

*Институт за изследване на населението и
човека при БАН, департамент Психология*

БЪЛГАРИЯ, София 1113, ул. „Акад. Бончев“, бл. 6

evelina_bogdanova@yahoo.com

Резюме. Цел на изследването: В периода на юношеството нараства значимо ролята на социалната среда за формиране и здравословно израстване на младите хора. Затова насочено проучваме влиянието на множество фактори от различни сфери на социалната среда върху някои аспекти на здравето в тази възрастова група.

Методология: Изследването е проведено сред представителна извадка български ученици на 11, 13 и 15 години в рамките на международното изследване „Поведение и здраве при деца в училищна възраст“. Юношите оценяват своето здравословно състояние с помощта на три инструмента – Скала за психо-соматични оплаквания и въпросниците „Силни страни и трудности“ и „Общо здраве“. Потърсено е влиянието на фактори от сферите на: семейната среда (обицуване с родителите, удовлетвореност от семейните отношения, материално състояние на семейството); училищната среда (взаимоотношения с учителите и съучениците, тормоз в училище) и взаимоотношенията с приятели извън училище.

Резултати: Резултатите от проведените регресионни анализи дават възможност да се оцени силата на въздействието на изследваните фактори върху изучаваните показатели на здравословното състояние. Най-значимо влияние върху здравето на юношите оказва възможността за пълноценно общуване, независимо дали това става в семейна, училищна или приятелска среда. За децата е важно да споделят проблемите си, да се чувстват подкрепени и оценени от родителите, учителите и връстниците си.

Приложимост и приноси: Възпитанието на добри умения за общуване у юношите е важна задача както за семейството, така и за училищната среда. В тази насока трябва да бъдат насочени съвместните усилия на родители, учители, психолози и експерти за подобряване на детско-юношеското здраве. Работата за преодоляване на агресията има много важен дял за подобряване влиянието на училищната среда.

Ключови думи: социална среда; общуване; семейно благосъстояние; връстници; училищна среда; юношество; психосоматично здраве; въпросник *Силни Страни и Трудности* и въпросник *Общо здраве*

Статията да се цитира по следния начин:

Богданова, Е., Александрова, Б. (2019). Влияние на социалната среда върху психо-соматичното и психично здраве в юношеска възраст. *Психологични изследвания*, Том 22, Кн. 1, 2019, 41-55. ISSN 1311-4700 (Print); ISSN 2367-9174 (Online).

© Е. Богданова, Б. Александрова, 2019

Приноси на авторите в статията:

Евелина Богданова – резюме, обзор по темата, описание на методите за изследване и получените резултати, изводи, литературна справка;

Богдана Александрова – превод на английски, обзор по темата, статистическа обработка, анализ на данните, изводи, литературна справка

Статията е постъпила през декември 2018

Приета за публикуване през февруари 2019

Публикувана през юни 2019

Авторите са прочели и одобрили окончателния вариант на ръкописа.